

V naši deželici imamo društva za tri okraje (Gorica, Tolmin, Sežana), a slovensko učiteljstvo imamo tudi v goriškem mestu (nad 25 brez srednješolskih profesorjev), v okraju Gradišče (121) ter v tržiškem okraju (menda 8!), in ti tovariši naj bi bili izven vsake organizacije. Čemu? Sedaj pa bodo lahko člani deželnega društva in »Zveze« po svojih izvajanjih. To je že zopet nov razlog za deželno društvo. Goriška zveza bi pa bila premajhna (3 društva) in bi nikdar ne mogla utrditi med nami goriškimi tovariši odločne stanovske samozavezi, prave skupnosti, nerazrušene sloge in edinosti kakor društvo. Delegati posameznih okrajnih društev, recimo največ po pet od vsakega, bi prišli enkrat ali dvakrat na leto v Gorico in tu bi reševali svoje težnje v zaprti sobici. A agilno društvo bi privabilo v Gorico vse tovariše iz goriške okolice in mesta, vse ali vsaj mnogo Tolmincev ob železnici in avtomobilski zvezi, veliko večino Kraševcev in v furlanskih okrajih izgubljene slovenske tovariše na skupno letno zborovanje, kjer bi se že zaradi psihologije mase navdušila naša srca za odločne stanovske boje. Ali bi ne bilo to tudi negovanje stanovske vzajemnosti, ako bi tu tam po potrebi zborovali v Štanjelu ali pa pri Sv. Luciji? Mnogi tovariši bi se dvignili iz letargije in marazmatične družbe in postal bi hraber boriclec za stanovske pravice. To imenjem ekonomsko združenje energij, ki nas privede do smotra!

Socialna evolucija je prešnila naš stan in pričeli smo odločnejši boj za izboljšanje materialnega in moralnega stanja. Zaradi tega se moramo strniti v močno falango s trdno vero v zmago naših pravičnih zahtev, in vsakdo mora po svojih močeh sodelovati za uresničenje stanovskih idealov. Lump, parasit je tovariš, ki ne stoji v krogu naših organizacij ter čaka, da zasijejo tudi njemu žarki pravičnega solnca, kadar zmagajo njegovi agilni tovariši v boju in zatro vse krivice, ki nam jih povzročajo sedanje družabne razmere in politične kolobocije v naši deželi. Vsi bodimo člani tega društva, vsi junaški borilci, da si priborimo svoja stanovska prava! Vse te boje lažje vršimo v društvu nego v Zvezi, ker le v društvu se uspešno aranžirajo direktni juriši na tega ali onega zatiralca naših stanovskih pravic. Vsak tovariš, vsaka tovarišica, vstopi v naše deželno društvo, ki se sklopi v »Zvezo primorskih slovenskih učiteljskih društev«, katere se strne z našo dično »Zavezo avstrijskega jugoslovenskega učiteljstva« itd. itd.; To bi bila po našem mnenju najidealnejša in edino zveličavna organizacija, in po tej hrepenimo goriški tovariši!

Torej ne 25 članov, temveč nad 300 družstvenikov bi moralo brojiti naše novo deželno društvo, in to je izvršljivo, ako je učiteljstvo zavedno in odločno. Res, da reče § 27.: »Društvo prične svoje delovanje, ko ima vsaj 25 družstvenikov.« A to je le formalno, ker zahtevajo tako določbo vladni cenzorji društvenih pravil. Vsi, prav vsi moramo biti družstveniki, ker društvo se ne poteguje samo za stanovske obče interese, temveč nudi pomoč tudi posameznikom z dobrim svetom, zaslonbo in tudi z denarjem v pravnih slučajih, ako bo treba posamezniku braniti svoje pravice ter čast in ugled našega stanu. Pravni zastopnik stane denar, in društvo lažje priskoči na pomoč nego zveza. Ako bi v slučaj potrebe žrtvovali vsak 10 K v društvene namene, bi razpolagali z denarnim fondom 3000 K. In tudi za take žrtve moramo biti pripravljeni pri sedanjem političnem obzorju! Goriški tovariši smo tehtno prerešetovali vse argumente in žal, da vseh ne morem, ne maram in ne smem zlititi na papir za našo javnost.

Zaradi teh razmotrivanj pozivljam vse slovensko učiteljstvo Gor. Grad poknežene grofije:

1. Bodimo vsi člani okrajnih društev iz lokalnih potreb in razmer do c. kr. okrajnih šolskih svetov!

2. Bodimo vsi družstveniki Slovenskega deželnega učiteljskega društva zaradi stanovskih in političnih razlogov!

3. Strnimo se pa vsi v »Zvezo primorskih slovenskih učiteljskih društev«, ki bo bolj kulturnega pomena za šolstvo na Primorskem in bo urejevala razmerje med nami in našo Zavezo jugoslovenskega avstrijskega učiteljstva!

Prijatelja Hreščak in Kleinmayr! Vaju pa prosim: Stopimo v dogovor s tovarišem Venturiniem in Narodno Prosveto v Istriji in ustvarimo že povodom letošnjega Zavezinega zborovanja, oziroma skupščine v Pulju »Zvezo primorskih slovenskih učiteljskih društev« in to bo najlepši sad naše polemike!

V dosego take organizacije pa: Vsi na delo!

40letnica Ormoškega učit. društva.

Minil je slovesni dan naše 40letnice, ki smo jo slavili dne 14. junija t. l. v Ormožu. Ves predpoldan in od vseh strani so prihajali ta dan z vlaki, vozovi in peš v slavnostni obleki tovariši, tovarišice, prijatelji in prijateljice, da redkemu slavlju prisostvujejo, nas počaste in čujejo o začetku, razvoju in delovanju našega društva. Oni pa, ki so bili zadržani priti, so nam pošiljali voščila ter bili z nami v duhu in nas na ta način prešinjali s čuvstvom, da nas je še več skupaj, kakor nas je bilo videti.

Slavnostno zborovanje.

Na vzvišenem prostoru se vzdigujoča mogočna stavba okoliške šole, z velikima, imponujočima zastavama, s cesarsko in slovensko, nas je klicala v svoje lično opremljeno zborovalnico. Pred zborovanjem so se še dali vsi družstveniki fotografirati.

V nabito napolnjeni sobi je društveni predsednik nadučitelj J. Rajšp, primerjajoč ta dan kot proslavljajoči srebrno ali zlato poroko, pozdravil v vznešenih besedah nevesto — Ormoško učiteljsko društvo in ženina — učitelje in učiteljice ormoškega okraja, vse druge navzoče kot ženitovanske goste, ki so bili sledeči gosposde, oziroma gospe: zastopniki hrvaškega učiteljstva: nadzornik Kovačević, ravnatelj Ramušćak, učitelj Pihler iz Vražđina, nadučitelj Horvat iz Križovljan, naš predsednik iz leta 1874 Fran Šijanec, ki biva sedaj v pokoju pri Sv. Andražu, in njegov tedanji tajnik Jos. Šinko, sedaj župan središči; naš okr. šol. nadzornik Heric; šolski svetnik Lavtar in prof. dr. Pivko iz Maribora, prof. Komljanec kot zastopnik pujskega učiteljskega društva, nadučitelj Gradišnik in urednik Lešničar iz Celja, zastopnik središkega Sokola Rakuša; dr. Sernec, kot zastopnik ormoške čitalnice in ormoškega Sokola c. kr. sodnik Zemljič, dr. Lašič zastopnik ormoških C. in M. podružnic; veleindustrijec Zadravec iz Središča, dr. Trstenjak; zastopnik šmarske rogaškega učiteljskega društva Šumer; mnogoštevilni zastopniki Ljutomerškega in Pujskega učiteljskega društva s svojimi predsednikoma, nadučitelji soprogi gospe Kosijeva in Šalamunova iz Središča, oz. Miklavža.

Slavnostni govornik nadučitelj A. Kosi iz Središča je govoril v svojem uvodu o pomenu družitve ter stanovske organizacije sploh, posebno pa z ozirom na učiteljski stan, ki je po letu 1869., ko je stopil novi šolski zakon v veljavo, postal nekoliko svobodnejši, zbudivši se iz svojega mrtvila. Nadalje je omenjal, s kakim navdušenjem so se okrog l. 1870., ko so se začela ustanavljati učiteljska društva, tovariši brez ozira na starost in mišljenje, zbirali v društvih, kako je mlad učitelj rad poslušal nasvete starejšega, starejši pa občudoval idealno naziranje mlajših tovarišev ter poslušal predavanja o tvarini, o kateri mu svoj čas šola ni nudila ničesar.

Nadalje je prišel govornik na domače, t. j. Ormoško učiteljsko društvo, in na vprašanje, je li in v koliki meri je to v dobi 40 let zadostilo zlasti oni točki društvenih pravil, ki govori o namenu učit. društev vobče. Omenjal je posebno a) nadaljno izobraževanje poedinih članov, b) vplivanje na merodajne faktore v zadevi preustroja šolstva, c) gojitev kolegijalnosti, d) bramba učiteljskih pravic, d) potegovanje branja za gmotne koristi našega stanu, e) gojitev glasbe, zlasti petja, f) razvedrilo ob izletih, oziroma ob potovalnih zborovanjih.

H koncu je pozival govornik prisotnike, naj bi se še tesneje oklenili učiteljskega društva, naj še i nadalje gojili v njem pravo prijateljstvo in kolegialnost, — in morebitna navskrižja poravnali doma, to je v društvu, da bomo stali na zunaj kot celota, kot složna četa bojevnikov za stanovske interese in narodne pravice.

Tovariš Kosi je za svoj imenitno zasnovan govor žel splošno odobravanje in hvaležni bi mu bili, ako bi ga v »Učiteljskem Tovarišu« obelodanil.

Tovariš Rosina nas je v svojih zgodovinskih črticah najprej povedel v staro, sedaj že podrti ormoško šolo, kjer so dne 24. julija 1873. leta ustanavljali markantne osebe naše društvo, kakor: temperamentni Rauschl, ugledni Schmidinger, narodni Šijanec, varčni Mikl, šaljivi Majcen, tihi Strenkl, ponižni Kolbl, resni Jurša i. dr. Videli smo, kako je ormoško nemško meščanstvo pristopalo k društvu in pozneje prepustilo svoja mesta slovenskim prednikom. Čuli smo, kako je društvo premagovalo notranje in zunanje ovire, kako slavilo svojo 25letnico. Slišali, da so bili društveni predsedniki: Jos. Schmidinger, Fr. Šijanec, Štef. Kovačič, Simon Strenkl, Srečko Majcen, Janko Košar, Fran Rakuša, Anton Porekar, Ernest Slanc, zvedeli za edina dva 40letna družstvenika, ki sta častni član c. kr. dvor-

ni svetnik Peter Končnik, c. kr. dež. šol. nadzornik in častni član Simon Strenkl, učitelj v pokoju in posestnik bivajoč v Zibiki. Čuli smo še to in ono, in — zaploskali ter se podali proti mestu.

Skozi Ormož pa smo morali korake pospešiti, ker nas je jel Jupiter Pluvius gromovito pozdravljati, parkrat je tresnil in nam slednjič vliil in vsul dežja in toče, in solnce je posijalo lepše in milejše: kakor na Krasu.

Banket.

Med čvrstim igranjem Dom. Serajnikove narodne godbe smo korakali v Skorčičevo, svečano opremljeno dvorano, kjer je zasedlo 73 priglasenih oseb okusno pokrito omizje.

Kolo napitnic je otvoril društveni predsednik Rajšp, ki je napil presvetlemu cesarju, ki se mu je odposlala udanostna brzojavka; nadalje so še napivali: Porekar ces. namestniku, Kosi deželnemu šol. nadzorniku, Porekar okr. glavarju, Šalamun okr. šol. nadzorniku, Kosi navzočima udoma okr. šol. sveta dr. Sernecu in Zadravcu, Rajšp čitalnici, Porekar šol. svetniku Lavtarju, Rosina zastopnikoma moške in žen. C. in M. podružnice dr. Lašiču in ge. dr. Omulčeviću, Rajšp hrvatskim tovarišem, c. kr. sodniku Zemljiču in uredniku Lešničarju, Zolnir zastopnikom učit. društvom, Porekar Sokolu, Rosina častnemu članu Ivanu Košarju, Megla središkemu županu Šinku, Najžar damam, Porekar prof. Komljanecu. Govorili so še: dr. Sernec, Lesničar, dr. Strelec, šol. sv. Lavtar, dr. Lašič, Iv. Košar, Gradišnik i. dr.

Iz mnogih napitnic in zahval se je razvidelo učiteljsko delovanje v različnih društvih in spoštovanje, ki ga uživa učiteljsko društvo tudi izven učiteljskih krogov. Med sviranjem godbe se je razvila prav živahna in prijetna zabava, ki prodrele v odkrito prijateljski družbi. Le prehitro nam je tukaj čas potekel.

Brzojavne, oziroma pismene čestitke so poslali: Zaveza, častni član Dav. Trstenjak v Zagrebu, častni član Strenkl, sen. predsednik dr. Ploj, Schmoranz, dr. Kukovec, Kryl, Slanc, udeleženci risarskega tečaja v Celju ter okrajna učiteljska društva: za celjski okraj, gornjegrajsko, konjiško, za laški okraj, za mariborsko okolico, savinjsko, slovenjebistiško, za slovenjegraški okraj in učiteljstvo nem. šole v Ormožu. *)

Po banketu smo se podali k prihodnji točki dnevnega reda

Skupna udeležitev 30letnice slavlja Ormoške čitalnice.

Vkljub mokrim tlem se je na prostornem čitalniškem vrtu, zastavljenim z različnimi šotori, vršila animirana veselica z obširnimi dnevnim redom ob navzočnosti mnogobrojnega občinstva pozno v noč. O 30letnem čitalniškem razvoju in delovanju je prav temeljito govoril predsednik dr. Sernec.

Pogodba s „Prvo češko na življenje“.

V 23. šte. Učit. Tov. smo poročali Zavezinemu učiteljstvu, da je Zaveza sklenila dne 2. junija t. l. s »Prvo češko na življenje« pogodbo in da je zavarovanje, ki ga sklenejo Zavezini člani od 2. junija naprej že Zavezi v korist.

Pogodba je začasna in dobi šele pravno moč in postane stalna, ako ji pri-trdi upravni odbor, oz. Zavezina delegacija na letošnji glavni skupščini v Pulju.

Vodstvo se je trudilo, da je sklenilo za Zavezo ugodno pogodbo, od katere bo dobivala redno vsako leto lepe dohodke. V naslednjem podamo najvažnejše točke te pogodbe.

Za časa Zavezinega delovanja za »Prvo češko na življenje« veljajo sledeči pogoji in provizijski postavki:

Od vseh poslov, ki jih zaključijo Zaveza popolnoma samostojno, brez pomoči kakega organa »Prve češke« in jih izroči potom vrhovnega zastopstva v Trstu ravnateljstvu v Pragi, dobi Zaveza za vsa dosmrtna zavarovanja po 15 K od vsakih zavarovanih 1000 K;

za vsa mešana zavarovanja, sklenjena za slučaj smrti in doživetja, dobi po 20 K od vsakih zavarovanih 1000 K;

za vsa doživetna zavarovanja in zavarovanja po ceniku XXIII. dobi po 10 K od vsakih zavarovanih 1000 K kot provizijo.

Od vseh onih zavarovanj pa, ki bi jih pomagal zaključiti kak organ »Prve češke«, dobi Zaveza po polovico zgoraj navedenih provizij.

Poleg tega pripozna »Prva češka« koncem vsakega koledarskega leta za naš

*) Tem mnogobrojnimi čestitkam pridružujemo tudi mi svojo, iskreno želeč, naj vrlo Ormoško učit. društvo še nadalje deluje s sedanjimi uspehi v blagor šolstva in učiteljstva!

»Učiteljski konvikt« posebno podporo, ki bo znašala po 1 K od vsakih zavarovanih 1000 K vseh onih zavarovanj, ki jih sklene Zaveza med učiteljstvom ali drugimi strankami in jih policije ter dobi zanje od dotičnih strank vsaj prvoletne zavarovalnine.

To so najvažnejše točke sklenjene začasne pogodbe.

»Prva češka« je zanesljiv, soliden slovenski zavod, ki vživa ne le na Češkem, temveč tudi na slovanskem jugu popolno zaupanje, zato jo z mirno vestjo priporočamo kar najtopleje Zavezinemu učiteljstvu in slovenskemu ljudstvu sploh. Vse Zavezino učiteljstvo, ki še ni zavarovano, pozivljamo, da se zavarujejo pri »Prvi češki« sebi in Zavezi v korist!

Okrajna učiteljska društva imajo tu lepo odprto polje za svoje delovanje; prosimo jih, da se z vso vno zavzamejo za stvar in delujejo za zboljšanje gmotnega položaja potom zavarovanja med svojimi člani. V posebni okrožnici, ki se prireja, bo podalo Zavezino vodstvo navodila, kako naj uvede svoje delovanje v tem pogledu.

Vodstvo Zaveze.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskega jugoslovenskega učiteljstva.

Nekatera Zavezina društva zahtevajo, da naj damo v tisk nova Zavezina pravila in jih jim pošljemo. Ker bi jih pa radi natisnili skupaj s poslovnim redom, ki ga odobri šele letošnja delegacija v Pulju, ne moremo ustreči njihovi opravičeni zahtevi. Da pa vendar seznanimo cenjeno učiteljstvo z novimi pravili, navedemo v naslednjem iz novih pravil nekatera določila.

Katere učiteljske organizacije so članice Zaveze in kako je sestavljena odslej Zavezina delegacija, smo pojasnili že v 22. šte. Učit. Tov.

§ 10. govori o sestavi upravnega odbora. Upravni odbor tvorijo: vodstvo, predsedniki včlanjenih deželnih zvez ter predsedniki odsekov. Vrhutega odposlje v upravni odbor deželna zveza, ki ima nad 200 članov 1 odbornika, nad 400 članov po 2 odbornika, nad 600 članov po 3 odbornike itd. Ti odborniki se volijo na občnih zborih deželnih zvez.

Ker zvezi slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem in Deželnemu slovenskemu učiteljskemu društvu v Ljubljani ne bo mogoče več sklicati letošnjih občnih zborov, naj volita Zavezine upravne odbornike odbora in volitev naknadno odobriti občna zbora.

Odseki.

Vsak odsek ima toliko članov, kolikor je v Zavezi združenih deželnih zvez. Delegacija.

Zavezina delegacija je zbor upravnega odbora, delegatov in članov odsekov.

Delegati in člani odsekov se morajo na zborovanju delegacije izkazati s potrdilom svojega menovanja, ako to zahteva vodstvo.

Volitve.

Delegacija voli vsako tretje leto vodstvo, t. j. predsednika, I. tajnika, I. blagajnika in 3 preglednike računov. Po tej volitvi se volijo člani posameznih odsekov. Delegati vsake deželne zveze izvolijo v vsak odsek po 1 člana. Delegacija potrdi to volitev s tem, da jo vzame na znanje.

To so določila, po katerih naj se že sedaj ravna Zavezini člani.

Tovariše predsednike Zavezinih društev prosimo, da izvrše čimprej izvolitev

Komur ne ugaia zrnata kava, temu se priporoča Kathreinerjeva Kneippova sladna kava.

Kathreinerjeva je zdravju popolnoma neškodljiva ter ima pri tem popolni okus zrnate kave.

Pri nakupu je paziti na dobro znano hišnično znamenje s sliko župnika Kneippa. — Odprto, natančno blagovno in klijatni Kathreiner.

Zavezinih delegatov, izpolnijo »Društvene izkaze« in jih dopošljejo o pravem času Zavezinemu vodstvu.

Za letošnje XXVI. glavno skupščino so dosedaj prijavljeni sledeči referati:

1. Narodno obrambno delo in učiteljstvo. Poročevalec Anton Hren, nadučitelj na Muti.

2. Dušeslovje v slovenskih šolah. Poročevalec Miro Šijanec, c. kr. vad. učitelj v Mariboru.

3. Reorganizacija učiteljskih. Poročevalec se določi pozneje.

4. Razvoj, ustroj in pomen močne mornarice za Jugoslovanstvo. Zglasilo Gornjegrajsko učiteljsko društvo. Poročevalec se določi pozneje.

5. Sestava slovenskega vzgojnega programa. Poročevalec Vekoslav Selinšek, učitelj pri Sv. Barbari v Halozah.

6. V kakšnem stadiju se nahaja vprašanje o regulaciji učiteljskih plač po slovenskih deželah in o korakih, ki nam jih je storiti v bližnji prihodnosti v tem pogledu? Poročevalci za vsako deželo posebej se določijo pozneje.

Prosim, da se zglase še druge časa primerne in aktualne razprave.

Med poročevalci pogrešamo onih tovarišev, ki so toliko pisali letos o zgrešenem programu Zaveze ali sploh trdili, da Zaveza ni imela in nima nikakoršnega programa in da tava v temi. Te tovariše prav posebno prosimo, da stopijo na plan s svojimi programatskimi izjavami in konkretnimi predlogi. V Pulju naj pokažejo Zavezi pota, po katerih naj hodi, ona načela, po katerih naj uravna v prihodnje svoje delovanje.

Upamo, da naš poziv ne ostane brez odmeva!

Vodstvo Zaveze.

Kranjsko.

Belokranjsko učiteljsko društvo ima svoj letošnji občni zbor v Gradcu 9. julija 1914 ob 5:30 popoldne s sledečim vzporedom: 1. Poročilo o društvenem delovanju v minulem letu. 2. Poročilo o letnem računu in volitev dveh preglednikov. 3. Volitev 5 odbornikov za eno leto. 4. Načrt za »Poslovni red« Zaveze jugoslovenskega učiteljstva. 5. Volitev dveh delegatov k zborovanju Zaveze v Pulju. 6. Nasveti in predlogi. — Val. Burnik, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo litjskega okraja ima svoje zborovanje na Vačah dne 2. julija ob 11. uri dopoldne. Da bo združeno prijetno s koristnim, bosta predavala tovariša J. Gorišek in Bezeljak »Kolegialnost med učiteljstvom« in »O, te ženske!«! Prepričan sem, da se navdušenje od občnega zbora ni poleglo in da se bo pokazalo zanimanje in življenje društva tudi sedaj z obilno udeležbo. Vabljeni so tem potom tudi vsi odkriti prijatelji učiteljstva. Bodi to pravi prijateljski sestanek! Iskreno pozdravljeni!

Predsednik.

Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem obvešča vse svoje člane, da se je časnikarski odsek Zveze odločil v zadevi plačilnih pol za vlogo na c. kr. finančno ravnatelstvo v Gradcu. V tej vlogi Zveza zahteva, naj imenovani urad pošlje vsem davčnim uradom na Spodnjem Štajerskem tozadevne slovenske tiskovine, da bodo vedno na razpolago za slovenske šole in slovensko učiteljstvo na Spodnjem Štajerskem.

Učiteljsko društvo za svetlenartski okraj je zborovalo dne 18. t. m. pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Izbrali smo si ta kraj, ker se nekateri udje izgovarjajo, da jim je k Sv. Trojici predaleč. Seveda so ti udje tudi tukaj izostali, dasi so se v posebni okrožnici zavezali, da pristopijo zopet k društvu in postanejo njega delavni člani.

V društvu je predaval tov. Fr. Kranjc od Sv. Barbare o novejših izkušnjah v sadjarstvu in vinogradništvu. Poročevalec je bil letos v kurzu na vinarski šoli v Mariboru, in sicer že drugič. Pokazal nam je razliko med nekdanjim in sedanjim vinogradništvom in sadjarstvom. Kot sloveč govornik nas je prav zadovoljil s svojim poročilom.

Še z večjim zanimanjem smo poslušali tovariša Jakoba Kovačiča, ki nam je v prelepih besedah, v vezani in nevezani besedi proslavil petstoletnico ustoličenja koroških vojvod. Navduševal nas je za svoj narod in za proučevanje slovenske zgodovine. Sicer redkokdaj, a zato tem temeljitejša in krasnejša so poročila tovariša Kovačiča takrat, ko se dá slišati.

Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 18. junija v Gomilskem. Udeležba je bila lepa! Rešili smo razne dopise, glavni del pa je zavzel razgovor o bližnjem se slavju.

Odborov predlog, da se o priliki štidesetletnice vpokojenega tov. nadučite-

lja Megliča imenuje častnim članom društva, je bil enoglasno sprejet. Lep je bil odziv na ta predlog, kar je dokaz, da spoštujemo delo svojih mož! Delo tov. nadučitelja Megliča zasluži to pozornost. Bil je društveni ustanovnik, voditelj in mož, ki mu je bilo delo učitelja, za stan in za šolo, drago!

Tov. predsednik nam je poročal veselo vest, da so nekatera bratska društva in cenjeni tovariši že prijavili svoj obisk k naši prireditvi. Veselimo se tega in pričakujemo mnogih!

Bila je izražena želja — opomin, da se tudi domačini zavemo svoje dolžnosti. Ne iščimo izgovorov!

Predlog tov. Senice, da naj se poprosi Zavezo, če ji je možno preložiti glavno skupščino na dneve pred vse-sokolskim zletom, je bil sprejet in prijavljen Zavezi. Odobravali smo lepo misel, da naj naš zbor tudi vbodoče poje. Glejmo, da jo uresničimo!

O priliki občnega zbora se je poslovil od nas delaven in požrtvovalen blagajnik, tov. Pečar. Oskrboval je 10 let ta posel in ga v vzornem redu izročil novemu blagajniku tov. Pestevšku. Poslovil pa se je tov. Pečar tudi kot član našega društva, a obljubil, da nam ostane prijatelj. Tovariš predsednik se mu v imenu tov. iskreno zahvali za njegovo delo z željo vseh, da nam ostane vrl tovariš vedno domač!

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer zboruje v nedeljo, dne 5. julija, predpoldne ob pol 11. uri v Ljutomeru v realki po sledečem vzporedu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Predavanje: »Naša izobrazba« (Cilenšek). 4. Poročilo o Zvezinem zborovanju (Maurič). 5. Referat II. uradne učiteljske konference (Baukarič). 6. Novi plačilni osnutek Štaj. Lehrerbunda. 7. Slučajnosti. Ker se vrši isti dan popoldne velika C. M. slavnost, ki nam obeta prav prijetnih uric, pričakujemo prav številne udeležbe.

Književnost.

»Matica Slovenska« svojim poverjenikom in članom. »Matica Slovenska« najvredneje opozarja in prosi vse svoje poverjenike in člane, da ji naj pošljejo članarino za 1914. leto, ker treba v smislu njenih pravil plačati članarino v prvi polovici leta.

Najboljše priporočilo za Widrovo »Moje prvo berilo« je izjava enega izmed najizvrstnejših slovenskih šolnikov, tovariša F. Juvanca, ki se glasi sledeče: »Ne oziraje se ne na levo in ne na desno, izjavljam, da nisem z nobenim prejšnjim abecednikom dosegel tolikih uspehov kot z Widrovim berilom. Zatrjujem, da sem dva meseca poprej prišel k obravnavi beril kot poprej v vsem času svojega desetletnega poučevanja I. razreda.«

»Popotnik« priobčuje v 6. letošnji številki to vsebino: 1. —k: Nekaj misli o obravnavi ustavo- in upravoznanstva v ljudski šoli. 2. Dragotin Humek: Pouk v geometriji in geometrijskem risanju na meščanski šoli z ozirom na vsakdanje življenje. 3. Evgen Sajovic: Učna osnova in instrukcija za pouk telovadbe in odredba o prirejanju mladinskih iger na gimnazijah (vseh tipov) in na realnih šolah. 4. Dr. Simon Dolar: Še enkrat: V. Bežek, Osnovni nauki iz dušeslovja! 5. Književno poročilo: Ocene. 6. Razgled: Pedagoški paberki. — Šolske in učiteljske vesti. — Srednje- in višješolski vestnik. — Šolstvo na slovanskem jugu. — Inostransko šolstvo. — Prosvetna kronika. — Znanstvene drobtine. — Mala poročila. — Razne vesti.

»Domače ognjišče« objavlja v 6. letošnji številki to vsebino: 1. J. Pahor: Proletarski otroci. (Dalje.) 2. Ivan Samec: Noč ob morju. 3. Pavel Flerč: O nekaterih napakah naše ljudske šole. 4. Orest: Na kresni večer. 5. Gustav Šilih: Mladinska književnost. (Razmotrivanje.) 6. Fran Erjavce: Ali in kdaj naj damo našim otrokom v roke političen časopis? 7. Dr. Fr. W. Foerster: Zakrpne hlače. 8. Pregled: Slovstvo. Kultura. Šola. Dom. Zdravstvo. Razno.

Kranjske vesti.

—r— Naš članek o nezakonitem discipliniranju tovariša Dragotina Česnika je zbudil občo pozornost. Ker se zanima za ta kričeči slučaj tudi neslovanska javnost, izide članek v nemškem prevodu kot II. del brošure »Die Taten reden«. Tudi ta nemški prevod bo razposlan na vse naslove, kamor so šla prva »Dejanja govore«. Pa še višje pojdemo! Končno mora zmagati pravica, končno mora biti nasilnosti in pristranosti konec! Regulacije nam ne dajo, ampak bijejo nas s škorpionji. Ker nas niti poklicani faktorji ne branijo, se bomo branili sami, in sicer z

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira!

Solidna postrežba!

vsemi sredstvi in do zadnje inštanice! Potrpljenja je konec!

—r— Učne knjige v postojnskem okraju. Okrajna učiteljska konferenca v Postojni je dne 17. junija t. l. sklenila, da je v šolah vsega postojnskega okraja uvedi Widrovo »Moje prvo berilo.« Za pretekli dve leti je namreč veljala prehodna določba, da se sme uporabljati stari Abecednik toliko časa, dokler se še nahaja v večjem številu v zalogi ubožnih knjig. — Okrajna učiteljska konferenca je nadalje sklenila, da se uvede na šolah postojnskega okraja Brinarjeva »Slovenska slovnica za ljudske šole«, ki je že aprobirana in izide v kratkem v c. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaju.

—r— Okrajna učiteljska konferenca za postojnski okraj se je vršila v sredo, 17. t. m., prav mirno. Referata sta bila izborna. Prvi je predaval tovariš šolski vodja F. Juvanc o risanju, oziroma upodabljanju na ljudskih šolah po navodilu naučnega ministristva z dne 5. junija 1913. Ravnal se je po 5 zvezkih, ki jih je izdal Egon Lenardt Paul in stanejo skupno 15 kron. Dobijo se v vsaki knjigarni. Nadučitelj Grad je referiral o temi: Kako in v katerem obsegu naj se šolski vrt uporablja v šolske namene, in sicer s posebnim ozirom na sadjerejo in pogozdovanje; dalje tudi kako naj ga na enorazrednicah oskrbuje učiteljica. Podaval je večinoma misli in nazore deželne sadij, učitelja Humka. — Ker je trajal prvi referat skoraj tri ure, je bila že dve uri, ko smo se odpravili k nespurnemu obedu. Zaradi tega nam očitajo nekateri Slomškari neznačajnost (!). Mislim pa, da je bolj neznačajno sprejeti v svoje okrilje neznačajnega Kopača, ki se je edini osmelil kompetirati za razpisano nadučiteljsko mesto Česnikovo v Knežaku, katerega zadeva niti pri prvi višji inštanici še ni rešena!

—r— Živinorejski in mlekarški tečaj na Grmu. Deželni odbor priredi za mladeniče iz živinorejskih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v strežbi molzne živine in reji telet, v molži in v mlekarških opravilih, zlasti v ravnanju z mlekom in izdelovanju mlečnih izdelkov, praktični živinorejski in mlekarški tečaj na kmetjski šoli na Grmu, ki bo trajal od 15. julija do 31. oktobra 1914. Učenci se udeležujejo tudi šolskega pouka o živinoreji in mlekarstvu. — V ta tečaj se sprejme 6 učencev v starosti od 16 let naprej. Živinorejski in mlekarški učenci dobe brezplačno hrano in stanovanje in v denarju po 10 K na mesec. Prošnje, ki jim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kranjske kmetijske šole na Grmu, pošta Kandija pri Novem mestu, do 5. julija 1914.

—r— Dolžnost naznanjevanja nalezljivih bolezni. Od opravištva deželne vlade smo prejeli: Zakon z dne 14. aprila 1913, drž. zak. št. 67, o zabrambi in zatiranju prenosnih bolezni označuje škrlatico, difterijo (davic), abdominalni legar (tifus), grižo (disenterijo), epidemsko otrpnenje tilnika, poročniško mrzlico, legar z marogami, koze, azijsko kolero, kugo, recidivni legar, gobavost (lepro), egiptiško vnetje oči (trahom), rumeno mrzlico, vrančni prisad (črtnico), smrkvost in steklost ter ugrizne po na steklosti obolelih ali steklosti sumljivih živalih kot bolezni, ki jih je treba naznanjati. — Naredba ministra za notranje zadeve z dne 5. maja 1914 razširjuje z zakonitim pooblaščenjem krog teh bolezni, ki jih je treba naznanjati. Glede ošpic, dušljivega kašlja in mumpsa (vnetja ušesne slinavke) določuje namreč krajevno omejeno naznanilno dolžnost, to je ošpice, dušljivi kašelj in mumps se morajo naznanjati v zdraviliščih, kopelih, letoviščih, zimskih stacijah in drugih krajih te vrste, ki jih z razglasom določi politična deželna oblast, dalje te tri bolezni ter rdečice in norice v zavodih in internatih, ki jih deželna politična oblast istotako označi razglasilnim potom. — Naznanilo je moči podati pismeno, ustno, brzojavno ali telefonsko; ako se je podalo telefonsko, se mora takoj ponoviti pismenim potom. V svrhu naznanjevanja so se izdale posebne tiskovine (Naznanilo o kužni bolezni), katere uporabljati pa so dolžni le zdravniki in predstojniki bolnišnic, ki bodo te tiskovine dobivali od županstev.

— Razen te splošne nalagata zakon in naredba zdravnikom v gotovih slučajih še neko posebno naznanilno dolžnost. Naznanjati imajo namreč poleg tega vsak prvi primer oboletosti ali sumnje oboletosti na škrlatici, difteriji, legarju z marogami, kozah, azijski kolero, kugi ali egiptiškem vnetju oči nemudoma, in sicer brzojavno, telefonsko, ali ako se naznanilo tem potom ne more podati, po posebnem služupanu in politični okrajni oblasti, v mestih s svojim ustavom politični deželni oblasti. Na enak način je naznaniti županu vsak prvi slučaj steklosti. — Naloga župana je, da tudi s svoje strani najkrajšim potom naznani politični okrajni oblasti vsak prvi slučaj ene ravnokar imenovanih bolezni. — Z enako naglico je naznaniti pri legarju z marogami, kozah, kolero in kugi ne le vsak prvi, temveč sploh vsak slučaj politični okrajni oblasti, v mestih s svojim ustavom deželni politični oblasti. Izjemo glede te posebne naznanilne dolžnosti uvaža naredba z ozirom na škrlatinko, difterijo in egiptiško vnetje oči v onih krajih, ki jih ima določiti deželna politična oblast, v katerih se te bolezni trajno pojavljajo, kakor je to n. pr. pogosto v velikih mestih. — V takih krajih razglasi županstvo primernim potom, da ima odpasti ta posebna naznanilna dolžnost. — Glasom naredbe imajo dalje zdravniki s posebnimi tiskovinami (Končno naznanilo) županu naznaniti oddajo bolnika, obolelega za boleznijo, ki jo je dolžnost naznaniti, v bolnišnico, njega preselitev, kakor tudi ozdravljenje ali smrt.

Goriške vesti.

—g— Sklep šolskega leta 1913/1914 obrtno-nadaljevalne šole v Solkanu se vrši v šolskem poslopiju dne 28. junija 1914 ob 11. uri predpoldne in je združen z razstavo medletnih šolskih izdelkov, ki se odpre po sklepu in ostane odprta do 5. ure popoldne.

—g— Gorenjopolje pri Kanalu. Dne 28. in 29. t. m. se priredi v šolski dvorani na Gorenjopolju šolska razstava, in sicer iz pisanja, risanja, moških in ženskih ročnih del. — Starši in mladino ljubi se v ljudno vabijo, da si jo ogledajo.

Istrske vesti.

—i— Na zadnjih deželnozborskih volitvah je bil vnovič izvoljen za deželnega poslanca tovariš Josip Valentič, nadučitelj pri Sv. Antonu poleg Kopra. Čestitamo!

—i— Delovanje »Lege nazionale«. »Lega nazionale« ima letos svoj občni zbor dne 12. julija v Poreču. V minulem letu je družba prevzela v popolno oskrb otroške vrtce v povsem slovenskih, oziroma hrvaških krajih Istre: Zminj, Kanfanar, Draguč, Unije in Marčan. Nove šole je ustanovila v hrvaških krajih: Premantura pri Pulju, Sv. Lovreč na Porečini in Sv. Jernej na Motovunščini. V Podgori je kupila za otroški vrtce hišo za 25.000 K. V Šklednju pa si je v isti namen nabavila za enako vsoto zemljišče, kjer namerava zgraditi poslopje, katerega stroški so proračunjeni na 60.000 kron. Dalje namerava družba poleg obstoječih ustanoviti v Trstu in v Gorici še nekatere nova zabavišča in otroške vrtce. Proračun družbe za prihodnje leto znaša 234.000 K.

Splošni vestnik.

Na državni realki v Idriji bo vpisovanje v I. realni razred dne 4. julija dopoldne od 8. do 10. Takoj po vpisovanju se vrše sprejemne izkušnje. — V jesenskem terminu se bodo vpisovali učenci v I. razred dne 15. septembra, izkušnje pa bodo dne 16. septembra. — Z realko je spojen tudi pripravljalni razred; vanj se bodo sprejemali učenci, ki so dovršili vsaj tri razrede ljudske šole, dne 18. septembra. — Staršem priporočamo ta zavod, ki ima skoraj v vseh predmetih in razredih slovenski učni jezik. Tudi je danes še najboljšje tehnično izobraženim mladeničem dobiti primerne službe, in to ne samo doma, ampak tudi v tujini.

Razstava risb gojenk mest. dekl. ličja bo v soboto 27. t. m. od 8. do 12. in